

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒԵԼԵԱՆՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Փիլիթէ, Հոկտ. 14.

Ամսոյս 13ին, Կիրակի օր, նախածեռնութեամբ տեղւոյս Գրասիրաց Ընկերութեան, տեղի ունեցաւ տառերու գիւտին եւ Հայ տպագրութեան Յորեկանի հանդէսները տեղւոյս եկեղեցիին մէջ: Տեսրք՝ Կրօն Միքայէլեան եւ Թ. Թ. Թագլորեան բանախօսութիւններ ըրին օրուան նիւթին վրայ: Վարժարանաց աշակերտներն արտասանութիւններ եւ երգեր երգեցին եռածայն, առաջնորդութեամբ Տիար Թիրեաբեանի, որ բաւական լաւ մարզած էր տղաքն երգելու արուեստին մէջ:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Ազգ. Պատրիարքարանին, Վենետիկի եւ Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեանց հեռագիրներ ուղղուեցան:

Հանդէսէն յետոյ Խորհրդարանին մէջ խօսք դարձաւ Հիմնական Դրամագլխին մասնակցելու հանգանակութեամբ: Տիար Ս. Հինտլեան առաջարկ մը բերաւ, որպէս զի ի յիշատակ Սահակայ եւ Մեսրոպայ եթէ կարելի է, դրամագլուխ մը կազմել եւ յատկացնել զայն տեղւոյս մէջ բանալու մասնաւոր դասընթացք մը՝ Գիմնազիոն եւ ուրիշ օտար վարժարաններ յամախող տղայոց դաստիարակելու Հայ գրականութիւնն եւ Ազգ. Պատմութիւնը, իրենց մէջ վառ պահելու Ազգային զգացումը: Ետ քանաւոր առաջարկ մըն էր որ կ'ներկայացնենք Փիլիպէի Հայ հասարակութեան ուշադրութեան:

Տաւալի է ըսել թէ հոս ալ Թագլ. Խորհուրդին եւ Գրասիրաց Ընկերութեան միջեւ խնդիր մը տեղի ունեցաւ եկեղեցիին դուռը, որ բարեբախտաբար չունեցաւ ցաւալի հետեւանք:

•• Պալքանեան վերջին պատերազմին մէջ մեռած էր դեր—Քնդապետ Կ. Վարդազարմնան: Իր մահուան քառասունքին առթիւ կատարուեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօն: Յիշատակելի է իր վերջին նամակն ուղղուած իր ընտանիքին, զոր մէջ բերաւ բանախօս Տիար Կ. Միքայէլեան: Իր խօսքն ուղղելով իր կնոջ, կ'կտակէր որպէս զի իր տղաքը ստանան Ազգային կրթութիւն, եւ աշխատին Ազգին համար: Եկեղեցին լեցուն էր Հայ եւ օտար հանդիսականներով: Խօսեցան նաեւ փաստարան Միլքով եւ Պուկար քահանայ մը, որ իր բարեկամն եղած է Թիրքերուն ժամանակէն ի վեր: Տեսր Վարդազարմնան վառվառն անձնաւորութիւն մ'էր: Կ'աշխատէր իր ազգակիցներուն բարիք ընելու եւ վերջին անգամ տեղւոյս Հայ պատգամաւորական ժողովին պատուիրակ նշանակուած էր Փիլիպէի ազգայնոց կողմէ: Իր մահը զգալի պակաս մը կ'թողու տեղւոյս Ազգայնոց մէջ:

•• Քաղաքական դէպքերու պատճառաւ, մօտաւորապէս 2,000 հոգիէն աւելի գաղթած էր հոս: Տեղւոյս գաղթականաց յանձնաժողովը, մասամբ մեղմացնելու համար ազգայնոց խղճալի վիճակը, բնակարան, հագուստ եւ ուտելիք մատակարարեց: մեծ մասամբ թէեւ ցրուած են եւ ոմանք իրենց տեղերը վերադարձած, բայց դեռ մաս մը կայ վարժարանին մէջ եւ մանկապարտէզը դեռ կարելի չէ եղած բանալ:

•• Հաշտութենէն վերջ գործերը քիչ շատ բացուած են: մեծ պզտիկ լեռնկութիւններ տեղի կ'ունենան: չէքերու աժիւսները անհամեմատ բարձրացած են: չէք Բարիկ 5—6⁰/₁₀: Լոնտոն 26.80, մարք 1.30 եւն. եւն. ինչ որ մօրաթօրիօմէն վերջ ահագին վնաս մըն է վաճառականներուն համար:

Հայ պաշտօնէից ձեռամբ հիմնուած «Ասպարէզ» անուն ընկերութիւնը որ 1904ին կազմուած է, 1914ին նպատակ ունի վերակազմուելու, իր դրամագլուխը բարձրացնելով 100,000 Քր.ի: Առաջին շահասիրական Հայ ընկերութիւնն է որ ցարդ կ'շարունակէ եւ միշտ օգտակար եղած է Հայ առեւտրական շրջանակներուն մէջ: ղժբախտաբար քաղաքիս մէջ հաստատուած «Արեւելք» եւ Ռուսճուրի «Դանուր» ընկերութիւններն որք միեւնոյն նպատակով կազմուած էին, արդէն լուծուած են:

•• Հայ տառերու գիւտն որ 404—406 թուականներուն տեղի ունեցած է, Ռուսճուրի Հայութիւնը ժամանակին մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնած է եւ անոր համար ալ եւրոպայի մէջ մասնաւոր քարգեր շինել տուած եւ նոյն օրը ծախած է ի նպաստ տեղւոյն Ազգ. երկսեռ վարժարանաց: սոյն քարթը պատրաստած էր վաղամեռիկ Գրիգոր Գարամանեան, ուսուցիչ Ռուսճուրի վարժարանաց: սոյն քարթէն նմոյշ մը կ'ղրկեմ ձեզ առ ի հետաքրքրութիւն: ...